

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XLVI. Soluuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

Iam religiosi mendicantes, qui mittuntur à summo Pontifice ad prædicandum, & Sacramenta ministranda, potest facere pactum cum ipso Pontifice, vel cum populo de iuribus accipiendis, & tunc ex rigore iustitiæ illos petentes poterant etiam mitti à Pontifice eo modo quo Christus misit Apostolos ad Iudæos, antequam lex verus cessasset, mirum ut ex quadam æquitate peterent sumptus; nam dignus est operarius mercede sua, & qui Euangelium annunciat, Euangelio viuere debet. non enim Christus dixit, qui est ordinarius Euangelista, dignus est mercede sua, sed dignus est operarius, id est, quicumque id operatur licet, dignus est mercede sua. & hæc fuit expressa sententia Augustini de opere Monachorum, cap. 21. visum tamen est melius tam Pontifici mittenti, quam ipsis qui mittuntur, ut non peteret illo modo ex iustitia, vel æquitate, sed solum ex caritate, sicut non ex debito, sed ex caritate ministrant spiritualia.

TERTIO & VLTIMO probatur ex euentu, nam hoc genus vitæ innumeris signis, & prodigiis confirmatum est, quod Deus edidit per Sanctos Franciscum, & Dominicum auctores huius vitæ, deinde ab eo tempore, conuersio Gentilium, confutatio hæreticorum, pietas populi Christiani, conseruatio Theologiæ, & innumera alia bona ordinibus mendicantium maxima ex parte accepta referenda sunt.

CAPVT XLVI.

Soluuntur obiectiones.

AT in contrarium obiiciuntur plurima argumenta, sed omnia reducuntur ad sex. PRIMVM est, quia mendicitas iure diuino, & humano prohibita est; nam de iure diuino patet Deut. 15. *Omni no indigens, & mendicus non erit inter vos.* De humano patet ex C. de mendicantibus validis, lib. II. cap. 25.

RESPONDEO, quantum ad legem diuinam, sine dubio non prohiberi ea lege mendicationem, vel mendicitatem, cum in eodem capite habeatur: *Non deerunt pauperes in terra tua, &c.* Nec valet responsio Lyrani, qui dicit in prioribus verbis prohiberi publicos mendicantes, in posterioribus vero agi de pauperibus, qui etsi indigent aliorum auxilio, tamen

men non debent mendicare, sed debet eis à diuitibus prouideri. Non valet ista solutio; nam utrobique est מְדִינָה. quod propriè significat mendicum, & ad verbum verti poterant, nō deerunt mendici in terra tua, sicut suprā dixerat: *Mendicus non erit inter vos.* Et præterea apud Iudæos multi erant mendici, ut patet Luc. 16. de Lazaro, Luc. 18. de cæco secus viā mendicante, Ioan. 9. de alio cæco mendicante, Act. 3. de claudo mendicante ad portam templi speciosam.

Ad illa igitur verba: *Non erit mendicus inter vos,* respondeo dupliciter. PRIMO, illis verbis non prohiberi mendicitatem, sed promitti tantam vbertatem rerum, ut nullus sit futurus mendicus. qui sensus maximè conuenit Hebræo textui, sequitur enim immediatè: *Quia benedicet tibi Dominus Deus tuus.* Neq; repugnat hæc promissio illis verbis: *Non deerit mendicus in terra tua, &c.* Nam promissio erat cōditionata. Sic enim sequitur post illam promissionem: *Si tamen audieris vocem Domini Dei tui, & custodieris vniuersa qua iussit.* Et quoniam sciebat Deus istam conditionem non seruandam, prædicit, nunquam defuturos mendicos, & monet, ut illis benefaciant.

SECUNDO dici posset cum B. Thoma in opusculo contra impugnantes religionem, hac lege prohiberi mendicationem, non ex parte mendicantium, sed ex parte diuitum. Non enim Deus prohibet pauperibus mendicationem, cum infrā dicat, non deerunt mendici; sed præcipit diuitibus, ut quantum est in se, prouideant ita pauperum necessitatibus, ut nulli cogantur mendicare. Melior est tamen prior solutio; nam si Dominus iussisset diuitibus, ut non paterentur mendicos, peccassent diuites in populo Iudæorum, qui reuera permittebant mendicos tempore Christi, & tamen nunquam de hoc reprehensi leguntur à Christo, neq; ab Apostolis. Præterea, si Dominus ibi prohibuit diuitibus, ne permitterent mendicos, quomodo ibidem præcipit diuitibus, ut mendicis eleemosynam faciant? Porrò lex ciuilis loquitur de illis, qui mendicant, ut ociosè viuant, vel ut lucrentur, &c. cum nullam adferant populo vtilitatem. vnde ibidem inertes dicuntur.

Argumentum SECUNDVM. Scriptura passim detestatur mendicitatem, ut causam multorum malorum, Prouer. 30.

EEcc 3

dixit

dixit ille, cum quo est Deus: *Mendicitatem & diuitias videris mihi, tribue tantum victui meo necessaria, ne furatus illiciar ad negandum, & dicam, quis est Dominus me. Egestate compulsus furer, & perire nomen Dei me. Eccl. 17. Propter inopiam multi deliquerunt. Psal. 35. Non visum derelictum, nec semen eius quarens panem. Psal. 101. Inuitantes transferantur filij eius, & mendicent.*

RESPONDEO, loquuntur hæc loca de involuntaria mendicitate; qui enim mendicat coactus, & animum habet opes, ille facile furatur, & peccat, &c. Quamquam ad hoc locum possunt dari duæ aliæ solutiones. PRIMA est, sapientem loqui in persona infirmorum, quales sunt plurimi in ecclesia. Illis enim nocent nimix opes, & similiter nimix penurias. Viris autem perfectis, qui sciunt cū Paulo abundare, penuriam pati, tam opes plurimæ, quàm etiã summa egestas sunt instrumenta virtutum, vt patet de Iob, qui vtriusque expertus est. Vnde Chrysostomus hom. 18. in epist. ad Heb. Ambrosius serm. 8. in Psal. 118. dicunt, hæc verba Salomon conuenire hominibus Testamenti veteris, quia impetiti erant.

SECUNDA solutio est, à sapiente hoc loco recusari quamlibet mendicitatem, sed illam solum, quæ est ex periculo, qualis non est religiosorum mendicantium; illi enim certò sciunt sibi non defutura necessaria, tum ob Christi promissionem, Matt. 19. *Centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* & Marc. 10. *Centies tantum nunc in tempore hoc: tum ob populi deuotionem, à quo non dubitant se accipientes temporalia, cùm ei ministrent spiritualia. Immo videntur religiosi ad literam petere, quod sapiens petere non enim volunt diuitias, & ideo eas relinquunt, nec tamen volunt mendicitatē periculosam, qua moriantur fame, & ideo dicunt, tribue tantum victui meo necessaria.*

Illud autem Psalm. 36. *Non vidi iustum, &c.* difficile est, nam Elias iustus erat, & tamen quærebat panem, cùm diceret vidua: *Adfer mihi, obsecro, buccellam in manu tua.* Eccl. 17. & David quæsiuit panem ab Achimelech, 1. Reg. 21. & Lazarus quærebat micæ panis, Luc. 16. Hieronymus & Augustinus exponunt de pane spirituali. Caietan. & Lyranus dicunt loqui Psalmum de eo, quod sit vt in plurimum. Tunc

MANNVS optimè dicit debere referri illud *derelictum*, etiam ad *semen quærens panem*, vt sit sensus; non vidi iustum derelictum, neq; semen eius quærens panem, derelictum. Vel certè ibi quætere, non significat quætere quomodocunque, sed quætere cum anxietate & labore, vt illi faciunt, qui diu quærent, & vix inueniunt. Vnde in Hebræo est verbum in Piel וַיִּדְרֹשׁ , quod significat quætere diligenter.

Argumentum TERTIVM. Opes moderatæ necessariæ sunt, vel saltem valde vtilis ad vitam beatam & perfectam in hac vita ducenda; nam Ecclesiastæ 7 dicitur: *Melior est sapientia cum diuitiis, & Scilicet videtibus solem; sicut enim protegit sapientia, sic protegit & pecunia* Act. 20 *Beatius est dare, quàm accipere.* Et Arist. lib. 1. Ethic. cap. 8. dicit opes esse necessarias ad felicitatem.

RESPONDEO, opes & egestatem habere sua commoda & incommoda; nam opes profunt, quia materiam præbent liberalitatis, & quia liberant à sollicitudine quærendi victum, tamen obsunt quatenus adferant magnam sollicitudinem eas conseruandi, dispensandi, &c. Contrà, paupertas prodest, quatenus præbet materiam patientiæ, & liberat à sollicitudine conseruandi, & distribuendi pecunias; sed obest, quatenus affert sollicitudinem quærendi victum. Verùm omnibus consideratis, videtur esse maius bonum, quod adfert voluntaria paupertas, quàm id, quod adferunt diuitiæ; & minus malum, quod paupertatè comitatur, quàm id, quod comitatur diuitias, & præsertim iis, qui ex officio euangelizare, & Sacramenta ministrare debent. Et propterea Dominus Apostolis eiusmodi vitam consuluit, Matth. 10. & ipsi etiam Apostoli, Actor. 6. testantur, se non parum impediri à verbo Dei, & oratione, si opes Christianorum dispensare debeant.

Ad illud autem Ecclesiastæ respondeo, non voluisse eum dicere, meliorem esse sapientiam cum diuitiis, quàm sine diuitiis, sed meliorem esse sapientiam cum diuitiis, quàm sine sapientia diuitias. Ita Titelmannus, & rectè; nam in Hebræo non habetur melior, sed bona est sapientia cum diuitiis: quod non potest dici, quia sit mala sine diuitiis, sed quia sine ipsa malæ sunt diuitiæ, & hoc probat, cum ait: *Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia.* Sed in hoc differunt,

runt, quod sapientia vitam tribuit possessori suo, quod de op-
cunia protegit in hoc mundo à multis afflictionibus
sola sapientia vitam præbet, & ideo sine sapientia paruum
nihil profunt diuitiæ.

At illud Act. 20. dico, ceteris paribus, beatius esse dare om-
nia sua simul propter Christum, & accipere postea aliquid
modicū, quàm parum dare, & nihil accipere; & similiter
tius esse accipere temporalia, ut possis expedire, & commo-
dare spiritualia, quàm nihil accipiendo impediri à spiri-
tibus dandis.

Ad locum Aristotelis respondeo. PRIMVM, loquitur
de humana felicitate, quæ multis rebus indiget; nam felici-
tas Christiana, nec ipsa in se eget vllis terrenis opibus, sed
tota in Dei visione consistat, nec ad eam adipiscendam vlla
necessariæ sunt opes, cum melius humilitate & patientia
quàm opibus ad regnū perueniatur æternum. DEINDE
do, loquitur Aristotelem de homine politico, qui in ciuitate
uere, & uxorem ac liberos habere, & Rempub. vnā cum alijs
gerere velit. Eiusmodi autem hominibus negari non potest
quin opes necessariæ sint. Si quis autem velit sibi soli viuere,
& contemplationi vacare, huic certè Aristoteles opes necesse-
sarias esse minimè iudicabit, modò is habeat vnde viuat sine
dispendio contemplationis.

Argumentum QUARTVM. Redigere se ad extremam in-
opiam est vitium; nam virtus consistit in medio, vitia in ex-
tremis, sed dare aliquid est medium, nihil dare est extremum.
Præterea confirmatur ex Paulo 2. Cor. 8. *Si voluntas prompta
est, secundum id, quod habet, accepta est, non secundum id,
quod non habet. Non enim est alijs sit remissio, vobis autē tri-
bulatio, sed ex æqualitate.*

RESPONDEO, medium in virtutibus, excepta iustitia
non considerari penes ipsas res absolute, sed cum ordine ad
rationem, & omnes circumstantias. Verbi gratia, nō est me-
dium in temperantia, comedere vnum panem, & extrema
comedere duos, aut nullum; sed medium est tantū panem ac-
cipere, quantum ratio dicitur, tibi hoc tempore conuenit
vnde quod tibi est medium, alteri erit extremum. Si ergo
dare omnia, extremum est & vitiosum homini patrifamilias,
qui ex officio alere debet uxorem, filios, seruos, &c. At ei, qui
stat

statuit mundo renunciare, & soli orationi & prædicationi instare, planè media est omnia dare: & extrema erunt dare aliquid solum, & nihil dare, & per hoc soluitur confirmatio; nam Paulus alloquitur homines seculares vxoratos, &c.

DICES; dare omnia vel est medium ei, qui vult mundo renunciare, ante votum; vel solum post votum. si ante votum, ergo peccabit ille, si non det omnia, etiamsi nullum habeat votum paupertatis; nam medio virtutis opponuntur extrema vitiorum. si solum post votum, ergo mendicitas non potest voueri; nam nihil rectè vouetur, nisi quod ex se iam est virtutis actus. RESPONDEO, consilia Euangelica ante votum, non esse actus specialium virtutum, sed esse actus perfectos virtutum communium, vt liberalitatis, castitatis, obediētiae. Porro actibus perfectis non opponuntur actus vitiosi, sed actus minus perfecti; & medium actus perfecti, non habet extrema vitiosa, sed extrema minus perfecta; at post votum iidem actus iam sunt actus necessarij specialium virtutum, quibus opponuntur vera vitia specialia.

Argumentū QUINTVM. Qui se spontè redigit ad mendicitatē, exponit se periculo fame moriendi, tentatq; Deum, cum sibi ipse auferat media ordinaria ad vitam conseruandam, nec potest dicere, panem nostrum quotidianum da nobis hodie; nam ei responderet Dominus; quid à me petis panem, cum tibi dederim antea, & tu illum abieceris?

RESPONDEO, ille diceretur exponere se tali periculo, qui omnia sua daret, quando probabiliter sciret, nihil se postea inuenturum: at religiosi certam spem in Deo ponunt sibi nihil defuturum, quandoquidem Christus id promisit, & experientia longa idem testatur. Neque tentant Deum; nam medium ordinarium ad vitam est cibus & potus, siue sit proprius, siue donatus ab alio: ille ergo reiicit media ordinaria, qui aut non vult comedere, aut non vult panem accipere, nisi per miraculum, vt illis accidit, de quibus Cassianus collat. 2. cap. 6. Nec prohibentur dicere, panem nostrum, &c. Immo ipsi maximè hoc dicere possunt, quandoquidem sibi nihil retinuerunt, vt Christum sequerentur. Si enim dicat aliquis Rex ciui opulēto, relinque hinc tuas possessiones, & veni mecum ad bellum: certè ille iure poterit à Rege petere panem quotidianum.

EEe 5

Argu-

Argumentum SEXTVM. Religiosi mendicantes, iuriam faciunt veris pauperibus; nam Lucæ 14. dicitur: *Con facis prandium, & voca pauperes, debiles, claudos, cæcos, quia non habent retribuere tibi, & beatus eris.* Hoc loco, inquit Atricanus, Dominus non iubet vocari pauperes quoscunque, sed pauperes debiles, claudos, vel cæcos, neque etiam debiles quoscunque, sed debiles pauperes; nam pauperes non debiles possunt retribuere laborando; debiles non pauperes, possunt retribuere pecunias dando. Præterea, ordo caritatis postulat, ut semper detur elemosyna magis egenti, magis autem egent pauperes debiles, quam fortes, quales sunt religiosi. non igitur licet religiosi elemosynas petere, nisi forte cogrorent.

RESPONDEO, si argumentum aliquid concluderet, non soli religiosi mendicantes, sed etiam omnes Clerici & Monachi, qui ex possessionibus viuunt, & non sunt debiles, claudi, vel cæci, peccarent; nam possessiones donatæ monasteriis, & Ecclesiis, quid sunt aliud quam elemosynæ? ridiculum autem est, non fraudari pauperes à Clericis & Monachis, qui accipiunt in elemosynam redditus multorum millium aureorum; & fraudari à mendicantibus, qui accipiunt vana panem.

Ad locum ergo Euangelij dico, Dominum velle vocari pauperes, siue sint debiles, siue non; legendum est enim cum distinctione, voca pauperes, debiles, &c. nam Apostolus Act. 24. dicit, se attulisse elemosynam pauperibus Christianis, qui erant in Hierusalem, quos certum est non fuisse omnes cæcos, vel claudos. Et cum Dominus ait: *Voca eos qui non habent retribuere tibi*, non intelligit eos, qui nullo modo possunt retribuere. Tales enim nulli ferè sunt; nam etiam pauperes claudi possunt retribuere aliquod obsequium, sed intelligit eos, qui non possunt re inuitare ad simile conuiuium, vel commodè aliquid aliud donare, & proinde à quibus nihil sperari solet. Sic enim ait: *Noli, inquit, vocare amicos & nos diuites, ne forte ipsi te re inuitent, & fiat tibi retribuere.* Porro, pauperes omnes, etiam qui validi sunt, & suis laboribus victum quærunt, tales sunt, ut non possint retribuere; nam cum vix sufficiant sibi, quomodo poterunt conuiuium diuites excipere, aut eis munera largiri?

Ad illam rationem dico, ceteris paribus, dandam esse eleemosynam semper magis indigenti, alioqui magis danda est propinquiori, & meliori, & cui debetur ex iustitia, &c. Porro, tribus de causis potest fieri, ut sit danda eleemosyna potius religioso minus indigenti, quam non religioso magis indigenti. ex Hieronymo in fine libri contra Vigilantium.

PRIMO, si is dederit verè omnia sua pauperibus: debetur enim illi victus ex bonis pauperum, non solum ex caritate, sed etiam aliquo modo ex iustitia.

SECUNDO, si laboret pro populo concionando, sacra faciendo, &c. nam & huic debetur aliquo modo ex iustitia, licet is non petat, nisi ex caritate.

TERTIO, ratione perfectionis monasticæ; nam danda est semper eleemosyna potius meliori. quia verò non possumus iudicare de internis, danda est potius profidenti maiorem sanctitatem, quam profidenti minorem, quando non constat de mala vita religiosi. Excipitur tamen semper extrema necessitas cuiuscunque pauperis; illa enim semper præponitur minori necessitati.

LIBER